



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-35, e-mail: spvr@rada.gov.ua

Р І Ш Е Н Н Я

Протокол № 96

15 грудня 2021 р.

**Про схвалення рекомендацій з розгляду питання:
«Про стан виконання Закону України «Про внесення змін до деяких
законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих
категорій осіб» № 646-IX від 02.06.2020»**

В порядку здійснення контрольної функції відповідно до статей 14 та 24 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» та Плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на період роботи шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, заслухавши та обговоривши інформацію народних депутатів України, представників центральних органів виконавчої влади, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Рахункової палати України та представників обласних державних адміністрацій питання про стан виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих категорій осіб» № 646-IX від 02 червня 2020 року, Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів **в и р і ш и в:**

1. Схвалити рекомендації Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів з розгляду питання: «Про стан виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих категорій осіб» № 646-IX від 02.06.2020» (додаються).

2. Надіслати зазначені рекомендації Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України для розгляду та їх реалізації; Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Рахунковій палаті України та обласним державним адміністраціям до відома.

3. Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України поінформувати Комітет про стан виконання рекомендацій до 01 липня 2022 року.

4. Заслухати в порядку контролю питання про стан виконання рекомендацій Комітету у липні 2022 року.

Голова Комітету

Г.Третякова

СХВАЛЕНО

рішенням Комітету Верховної Ради
України з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів
від 15 грудня 2021 року
протокол № 96

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів з розгляду питання: «Про стан виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих категорій осіб» № 646-ІХ від 02.06.2020»

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, здійснюючи контрольну функцію відповідно до статей 14 та 24 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», за участі представників центральних органів виконавчої влади, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Рахункової палати України та представників обласних державних адміністрацій, заслухав і обговорив питання про стан виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих категорій осіб» № 646-ІХ від 02 червня 2020 року (далі - Закон 646).

Учасники засідання Комітету зазначають, що законодавчі зміни, направлені на підвищення розміру державної допомоги для дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням, в тому числі для дітей з інвалідністю, уніфікацію принципів надання державної допомоги на дітей одиноким матерям та державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, зниження залежності одержувачів допомоги від соціальних виплат; запровадження державної соціальної допомоги на догляд одиноким 80-річним пенсіонерам, надання одноразової безвідсоткової поворотної допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї за рахунок коштів державного бюджету.

На виконання пункту 2 Розділу II. Прикінцеві положення Закону 646 Кабінетом Міністрів України приведено свої нормативно-правові акти у відповідність із зазначеним Законом.

I. Урядом прийнято **Постанову «Деякі питання виплати державної соціальної допомоги» № 632 від 22 липня 2020 року**, якою затверджено новий Порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї, (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги, яким

встановлено єдиний порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарств) для всіх видів соціальної допомоги, які надаються залежно від доходу сім'ї.

Вищезазначеним Порядком чітко визначено види доходу, які враховуються (не враховуються) у сукупному доході сімей. Зокрема, не враховуються:

- державна соціальна допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях; та в сім'ях опікунів (піклувальників);

- державна соціальна допомога, яка виплачується з надбавкою на догляд за дитиною з інвалідністю підгрупи А;

- грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, які беруть безпосередню участь в антитерористичній операції, на час її проведення, безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсіч і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, під час здійснення зазначених заходів;

- отримані та сплачені аліменти тощо.

Запроваджено обмін інформацією з ДПС, Пенсійним фондом України та скасовано необхідність надання додаткових довідок про доходи від заявників. Крім того, при розрахунку доходу включатиметься розмір заробітної плати без податку на доходи фізичних осіб, що надає можливість скористатись державною допомогою родинам з низькими доходами.

Для працездатних осіб, які тривалий час не отримували доходи, встановлюється диференційована величина «умовного доходу» при розрахунку середньомісячного сукупного доходу.

Передбачено впровадження мотиваційних заходів для тих одержувачів державної соціальної допомоги, які працевлаштувалися у період отримання допомоги. У разі працевлаштування таких осіб при черговому призначенні допомоги до сукупного доходу враховуватиметься лише 50 % отриманого доходу.

Встановлюються умови щодо сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за 3 місяці протягом періоду, за який враховуються доходи.

Внесені зміни у законодавчі акти, частково сприяли мотивації працездатних членів малозабезпечених сімей до активного пошуку роботи, в тому числі за сприяння центру зайнятості, самостійної сплати ЄСВ.

Важливі зміни були внесені до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо розміру допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. Згідно змін до Закону 646, допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, надається у розмірі, що становить 2,5 розміру прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, на дітей з інвалідністю, над якими встановлено опіку чи піклування, — 3,5 розміру прожиткового мінімуму для дитини

відповідного віку (або, якщо дитина має інші доходи, її мають доплатити до цієї суми).

Розмір допомоги для дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, збільшено на 889,5 грн – для дітей віком до 6 років; на 1 109 грн – для дітей віком від 6 до 18 років; для дітей з інвалідністю на 2 668,5 грн та 3 327 грн відповідно (розміри у порівнянні із груднем 2019 та січнем 2020 року).

Такою державною підтримкою охоплено до 35 тис. опікунів (піклувальників) на понад 42 тис. дітей.

Затверджено *нову редакцію Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям* (зміни до Постанови КМУ № 1751 від 27 грудня 2001 року), яким посилюється адресність надання державної соціальної допомоги. Основним принципом надання допомоги малозабезпеченим сім'ям визначено об'єктивність причин отримання низьких доходів або їх відсутності у непрацюючих працездатних членів. Соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям не розглядається на комісії.

Запроваджено однакові адресні підходи при наданні державної допомоги малозабезпеченим сім'ям та допомоги на дітей одиноким матерям. Допомога одиноким матерям надається з урахуванням майнового стану.

Внесеними змінами з 1 липня 2020 року призначення і виплата державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям та допомоги на дітей одиноким матерям особам, у яких закінчився строк таких виплат у березні – червні 2020 р., здійснювалася лише після подання нової заяви з необхідними документами та декларації про доходи та майновий стан осіб, які звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги.

З 1 липня 2020 року проведений перерахунок призначеної державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям шляхом встановлення розміру рівня забезпечення прожиткового мінімуму для дітей на рівні 130 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку (до 1 липня – 85 %) тощо.

При цьому особи, які здійснюють догляд за дітьми до досягнення ними трирічного (шестирічного) віку та хворими дітьми, яким не встановлено інвалідність, за особою з інвалідністю I–II груп, за дитиною з інвалідністю віком до 18 років, особи, які надають соціальні послуги з догляду і надалі мають право на отримання допомоги одиноким матерям.

За інформацією, наданою Міністерством соціальної політики України:

з 01.07.2020 на 44 % підвищився середній розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, для багатодітних сімей такий розмір зріс на 40 % з 4602 грн до 6 451 грн. Разом з тим слід констатувати той факт, що середній розмір допомоги на дітей одиноким матерям зменшився на 10,6%.

Отримувачами допомоги на дітей одиноким матерям та державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям залишилися ті сім'ї, які увійшли в програму

соціальної підтримки за майновим станом (відсутність двох квартир/будинків, відсутність двох і більше транспортних засобів, нездійснення одноразової покупки на суму понад 50 тис. гривень).

	Станом на 01.07.2020			Станом на 01.07.2021		
	сума, грн	сімей	дітей	сума, грн	сімей	дітей
Середній розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям	3 807	217 958	492 471	5 478	212 520	465 686
Середній розмір державної соціальної допомоги на дітей одиницями матерям	2 502	233 231	325 433	2235	93 177	15 1534

II. Законом 646 внесено зміни до статті 7 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», якими розширено перелік осіб, яким призначається державна соціальна допомога на догляд (далі – допомога на догляд).

Постановою Кабінету Міністрів України № 663 від 29 липня 2020 року внесені зміни до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд, у частині призначення одиницями особам, які досягли 80-річного віку та за висновком ЛКК потребують постійного стороннього догляду, надбавки на догляд.

Допомога на догляд призначається з дня звернення, але не раніше досягнення 80 – річного віку на період призначення пенсії. Особам, які одержують надбавку до пенсії на догляд, за бажанням, замість зазначеної виплати може бути призначена допомога на догляд.

Розмір допомоги на догляд призначається у розмірі 40 % від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність:

- з 1 січня 2020 року – 655,20 грн (1 638 грн x 40 %),
- з 1 липня 2020 року – 684,80 грн (1 712 грн x 40 %),
- з 1 грудня 2020 року – 707,60 грн (1 769 грн x 40 %),
- з 1 січня 2021 року – 707,60 грн (1 769 грн x 40 %),
- з 1 липня 2021 року – 741,60 грн (1 854 грн x 40 %),
- з 1 грудня 2021 року – 773,60 грн (1 934 грн x 40 %).

За даними Мінсоцполітики, станом на 01.07.2021 допомогу на догляд призначено 55 050 одиноким особам, які досягли 80-річного віку та потребують постійного стороннього догляду.

Моніторингом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини встановлено, що не усі особи з інвалідністю, які не мають права на пенсію, отримують державну соціальну допомогу у разі інвалідності відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю».

Так, визначений вказаним Законом та Порядком призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 02 квітня 2005 року, порядок визначення права особи з інвалідністю на державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю передбачає умову належності особи до категорії малозабезпеченої (крім осіб з інвалідністю I групи). Остання визначається з урахуванням середньомісячного доходу сім'ї отримувача допомоги. Як наслідок, у разі наявності доходів у інших членів сім'ї, зокрема й виплат на дітей, що мають спрямовуватися виключно на забезпечення потреб дитини, що перевищують визначену законодавством межу, особа з інвалідністю позбавляється права на одержання згаданої соціальної допомоги.

У наведеному випадку особа з інвалідністю має засоби до існування за рахунок доходів членів сім'ї, хоча статтею 46 Конституції України їй гарантується право на забезпечення у разі повної або часткової втрати працездатності (якою є встановлення інвалідності).

Відтак визначене законодавством правове регулювання питання державної допомоги особам з інвалідністю, які не мають права на пенсію, порушує право особи з інвалідністю на соціальний захист, гарантований статтею 46 Конституції України.

III. Постановою Кабінетом Міністрів України № 79 від 3 лютого 2021 року «Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» затверджено Порядок призначення і виплати, перелік документів, необхідних для призначення: державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства або дітям з інвалідністю віком до 18 років (далі - державна соціальна допомога); надбавок на догляд за особами з інвалідністю з дитинства або дітьми з інвалідністю віком до 18 років (далі - надбавка на догляд); допомоги на поховання особи з інвалідністю з дитинства або дитини з інвалідністю віком до 18 років.

Державна соціальна допомога призначається в таких розмірах від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність:

особам з інвалідністю з дитинства I групи - 100 відсотків;

особам з інвалідністю з дитинства II групи - 80 відсотків;

особам з інвалідністю з дитинства III групи - 60 відсотків;

на дітей з інвалідністю віком до 18 років - 70 відсотків.

Розмір надбавки на догляд призначається у розмірах:

особі з інвалідністю з дитинства I групи, віднесеній до підгрупи А, - з 1 січня 2021 р. - 150 відсотків, з 1 січня 2022 року - 200 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

особі з інвалідністю з дитинства I групи, віднесеній до підгрупи Б, - з 1 січня 2021 року - 100 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

одинокій особі з інвалідністю з дитинства II або III групи, яка за висновком лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я потребує постійного стороннього догляду, - з 1 січня 2021 року - 75 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

на дитину з інвалідністю віком до 6 років, віднесену до підгрупи А, - з 1 січня 2021 р. - 150 відсотків, з 1 січня 2022 року - 200 відсотків прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років;

на іншу дитину з інвалідністю віком до 6 років - 50 відсотків прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років;

на дитину з інвалідністю віком від 6 до 18 років, віднесену до підгрупи А, з 1 січня 2021 р. - 150 відсотків, з 1 січня 2022 року - 200 відсотків прожиткового мінімуму для дітей віком від 6 до 18 років;

на іншу дитину з інвалідністю віком від 6 до 18 років - 50 відсотків прожиткового мінімуму для дітей віком від 6 до 18 років.

IV. Законом № 646 внесено зміни, зокрема, до статті 6 Закону України „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям”, якими передбачено, що з метою сприяння економічній самостійності малозабезпеченої сім'ї непрацюючій працездатній особі з числа членів такої сім'ї, яка бажає провадити підприємницьку діяльність, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, державною службою зайнятості може надаватися одноразова безвідсоткова поворотна допомога на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї за рахунок коштів державного бюджету.

Урядом прийнято *Постанову № 397 від 21 квітня 2021 року „Деякі питання сприяння економічній самостійності малозабезпечених сімей”*, якою затверджено Порядок надання допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї.

З 1 січня 2022 року непрацюючій працездатній особі з числа членів малозабезпеченої сім'ї, яка виявила бажання провадити підприємницьку діяльність надаватиметься одноразова безвідсоткова поворотна допомога. Така фінансова допомога надаватиметься для закупівлі обладнання та матеріалів для організації власного бізнесу.

Реалізація акта позитивно вплине на ринок праці, оскільки сприятиме працевлаштуванню недостатньо конкурентоспроможних категорій громадян на ринку праці та дозволить забезпечити підвищення рівня зайнятості.

Розмір фінансової допомоги не може перевищувати 15 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня календарного року, в якому приймається рішення про її надання. У 2022 році такий розмір становить 97 500 гривень.

Виплата фінансової допомоги буде проводитись за рахунок і у межах коштів бюджетної програми „Заходи сприяння економічній самостійності малозабезпеченої сім'ї”, передбачених Мінсоцполітики у Державному бюджеті України на 2022 рік з обсягом видатків 94 867,5 тис. гривень.

За результатами обговорення питання про стан виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих категорій осіб» № 646-IX від 02 червня 2020 року, в порядку реалізації контрольної функції, члени Комітету **вирішили:**

1. Роботу Міністерства соціальної політики України в частині виконання норм Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих категорій осіб» № 646-IX від 02 червня 2020 року визнати задовільною.

2. Рекомендувати:

2.1. Кабінету Міністрів України опрацювати питання щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд» № 251 від 02 квітня 2005 року в частині виключення умови врахування до середньомісячного доходу сім'ї для осіб з інвалідністю, які не мають права на пенсію доходів інших членів сім'ї, зокрема й виплат на дітей, що мають спрямовуватися виключно на забезпечення потреб дитини.

2.2. Міністерству соціальної політики України:

посилити роботу щодо виявлення одиноких осіб, які потребують постійного стороннього догляду та провести інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення щодо внесених змін до законодавства та порядку звернення за призначенням даного виду допомоги;

провести інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення щодо внесених змін до законодавства та порядку звернення непрацюючої працездатної особи з числа малозабезпеченої сім'ї, яка бажає провадити підприємницьку діяльність.

3. Дані рекомендації надіслати Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України для розгляду та їх реалізації; Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Рахунковій палаті України та обласним державним адміністраціям до відома.

4. Кабінету Міністрів України та Міністерству соціальної політики України проінформувати Комітет про стан виконання цих рекомендацій до **01 липня 2022 року**.

5. Заслухати в порядку контролю питання про стан виконання рекомендацій Комітету у **липні 2022 року**.



ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Третякова Галина Миколаївна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002E093100E1118F00
Дійсний до: 25.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-30/3-2021/402751 від 23.12.2021



772068